

Komu (nie) ufają Polacy? Raport „Ranking Nieufności Polaków 2024”

Ogromna nieufność wobec Rosjan, największa akceptacja dla Amerykanów i naszych południowych sąsiadów. Brak zaufania wpisuje się w pewien ogólny wzorzec, ale kluczową rolę ogrywa poziom wykształcenia i światopogląd – wynika z najnowszego raportu instytutu badawczego SW Research, który przeanalizował nastawienie Polaków do wybranych 15 narodowości i wyznań.

Każdy naród buduje swoją tożsamość w kontekście zmieniających się warunków politycznych, społecznych i kulturowych - Polacy nie są tu wyjątkiem. Globalizacja, kryzysy migracyjne i zbrojne konflikty zmieniają codzienność, wywołując napięcia i nowe wyzwania społeczne. W takim kontekście badanie poziomu społecznej nieufności staje się kluczowym narzędziem do zrozumienia nastrojów społecznych i analizowania relacji między różnymi grupami narodowościowymi oraz wyznaniowymi. Raport „Ranking Nieufności Polaków 2024”, przygotowany przez SW Research ukazuje nasz aktualny stosunek do różnych grup obcokrajowców oraz przedstawicieli innych wyznań. Centralnym punktem raportu jest **indeks nieufności** – autorski wskaźnik bazujący na klasycznej skali dystansu społecznego E. Bogardusa z 1926 roku. Do kogo zatem czujemy się najbardziej zdystansowani a do kogo jest nam najbliżej?

Zdecydowanie najmniej ufamy Rosjanom, którzy wyraźnie wyprzedzają w rankingu pozostałe narodowości i mniejszości wyznaniowe. Różnica między Rosjanami, a kolejnymi dwiema mniejszościami w klasyfikacji – muzułmanami i Białorusinami, wynosi aż kilkanaście punktów na skali indeksu nieufności. Z kolei z najmniejszą rezerwą odnosimy się do obywateli USA, Czechów oraz Słowaków – poziom nieufności wobec każdej z tych trzech grup jest do siebie zbliżony.

Poziom braku zaufania jest zróżnicowany względem cech demograficznych respondenta – na osobę przejawiającą większy sceptycyzm częściej trafimy wśród mężczyzn oraz przedstawicieli najmłodszego pokolenia. Większa szansa na znalezienie takiej osoby występuje również w niższych grupach wykształceniowych oraz wśród wyborców zorientowanych światopoglądowo w prawą stronę sceny politycznej. Co jednak warto zaznaczyć, poziom nieufności do liderów niechlubnego rankingu – Rosjan – ma charakter swoisty, tzn. jest wysoki niemal w każdej kategorii demograficznej i nie podlega wyżej opisanym zależnościom. Ponieważ wymienione cechy demograficzne mogą być ze sobą skorelowane, konieczna była analiza statystyczna, aby określić siłę tych zależności, uwzględniając jednoczesny wpływ wielu czynników.

„Przyjrzelśmy się, jakie różnice wynikają zarówno z kontekstu ocenianych mniejszości, jak i cech społeczno-demograficznych, takich jak: płeć, wiek, wykształcenie i deklaracje wyborcze z ostatnich wyborów do Sejmu i Senatu. Stwierdziliśmy, że istnieją wysokie dodatnie korelacje w poziomie Indeksu Nieufności wyznaczonym dla różnych grup.

Oznacza to, że na ogół jeśli nie ufamy jednej grupie, nie ufamy też innej. Wyjątkiem są jednak tzw. grupy "ortogonalne", dla których korelacja jest bliska zeru. Przykładowo, nieufność do Rosjan ma inny charakter i praktycznie w ogóle nie jest powiązana z nieufnością do pozostałych narodowości i wyznań. Co ciekawe, nie ma żadnej pary, dla której korelacja byłaby ujemna, czyli nie występuje sytuacja, w której nieufność do jednej grupy byłaby związana z ufnością do innej" – komentuje ekspert **dr Piotr Szulc**, matematyk i statystyk, który dla SW Research przeprowadził zaawansowane analizy statystyczne z wykorzystaniem indeksu nieufności i zmiennych demograficznych.

Kobiety i mężczyźni nie ufają analizowanym mniejszościom w podobnym stopniu, natomiast przypadki ekstremalne występują częściej wśród mężczyzn, szczególnie w stosunku do Ukraińców, Niemców, Białorusinów i Żydów. Około dwukrotnie więcej mężczyzn niż kobiet cechuje się bardzo wysoką nieufnością w stosunku do Ukraińców, Niemców, Białorusinów i Żydów.

Nieufność na ogół nie zależy od wieku, a jeśli taka zależność ma miejsce, to jest to tendencja malejąca wraz z liczbą lat respondenta. Najsilniej widać to na przykładzie Ukraińców i Żydów. Jedynie w przypadku nieufności do Rosji rośnie ona wraz z wiekiem. Przykładowo, o ile przeciętny 20-latek jest bardziej nieufny od 70-latka, to przeciętny 70-latek nie ufa Rosjanom zdecydowanie bardziej od 20-latka.

Im wyższy poziom wykształcenia (przy kontroli pozostałych cech respondenta), tym niższy poziom nieufności. Najsilniej widać to na przykładzie stosunku do Białorusinów, Żydów, Niemców i Ukraińców.

Z kolei skupiając się wyłącznie na poglądach politycznych, tzn. porównując osoby tej samej płci, w podobnym wieku i podobnie wykształconych, wyborcy PiS oraz Konfederacji nie ufają średnio bardziej od wyborców KO, Lewicy i Trzeciej Drogi. W przypadku Konfederacji największe różnice występują obrębnie w nieufności do Ukraińców, Żydów i Muzułmanów. Dwie ostatnie grupy to również obiekt większej nieufności ze strony sympatyków PiS, z tą różnicą, że w tej grupie najmniejsze zaufanie występuje wobec Niemców.

„Badanie akceptacji różnych narodowości i mniejszości to fascynująca próba uchwycenia wieloaspektowego zjawiska w ramach jednego wymiaru. Już sama natura skali sugeruje, że poziom akceptacji lub dystansu do różnych grup nie jest miarą zerojedynekową, ale podlega gradacji. Każdy z cząstkowych wyników tworzących wskaźnik, jest jednocześnie wypadkową naszego środowiska, w którym się wychowaliśmy, poglądów oraz poczucia przynależności do danej grupy społecznej" – podsumowuje **Jakub Wasiewicz**, badacz z SW Research.

Nota metodologiczna:

Informacja prasowa, Warszawa 18.12.2024

Badanie zostało zrealizowane w dniach 11-16 września 2024 r. techniką CAWI, na reprezentatywnej próbie 1500 dorosłych mieszkańców Polski, dobranych z panelu badawczego swpanel.pl. Każdy z respondentów miał możliwość wyrażenia opinii w ramach 10 z 15 losowo wybranych bloków, z których każdy dedykowany był przedstawicielom jednej narodowości lub mniejszości wyznaniowej. W ten sposób, każda grupa została oceniona przez minimum 1000 respondentów.

Więcej informacji o metodologii budowy wskaźnika znajduje się w raporcie:

<https://swresearch.pl/raporty/indeks-nieufnosci-polakow-2024>

Oraz w artykule na stronie: <https://swresearch.pl/news/najmniej-ufamy-rosjanom-i-musulmanom-ranking-nieufnosci-polakow>